

Politikai folytonosság Horvátországban

Political continuity in Croatia

OROSZ ANNA

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás Péter és Németh Ferenc

Szöveggondozás és tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Orosz Anna, 2020.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2020.

ISSN 2416-0148

Összefoglalás: Az év elején elvesztett elnökválasztást követően a kormányzó Horvát Demokratikus Közösség (*Hrvatska demokratska zajednica*, HDZ) győzelmet aratott a 2020. július 5-én megtartott előrehozott parlamenti választáson. A kormánypárt vártnál nagyobb győzelme, illetve a Szociáldemokrata Párt (*Socijaldemokratska partija Hrvatske*, SDP) további gyengülése az eddigieknél stabilabb alapot adhat Andrej Plenković kormányfőnek az ország irányításához. Ez azonban előreláthatólag nem hoz átfogó fordulatot a kormány politikájában, amelyben egyaránt szerephez jutnak majd a mérsékelt jobbközép és a konzervatívabb jobboldali politikai elemek.

Kulcsszavak: Horvátország, választások, kormányalakítás

Abstract: *After the lost presidential elections in the beginning of the year, the governing Croatian Democratic Union (Hrvatska demokratska zajednica, HDZ) managed to win the snap parliamentary elections held on 5 July 2020. As a consequence of the better than expected results of the governing party and the weakening position of the Social Democratic Party of Croatia (Socijaldemokratska partija Hrvatske, SDP) could provide a more stable basis of governance for Prime Minister Andrej Plenković. However, this is unlikely to bring significant changes in the government's policies which will combine elements of the moderate centre-right and the more conservative right-wing approaches.*

Keywords: *Croatia, elections, form of government*

BEVEZETÉS

Horvátországban 2020 őszén tartottak volna parlamenti választásokat, azonban a koronavírus-járvány második hullámának megelőzésére hivatkozva már július 5-én sor került a voksolásra. A választások előrehozása mindkét oldal számára rejtegetett előnyöket: a kormánypárt a járvány elleni védekezést és az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét használhatta ki, míg az ellenzék az év elején tartott elnökválasztás számukra előnyös eredményeire építhetett.

A közvéleménykutatások ([Promocija plus](#), [IPSOS](#)) rendkívül szoros eredményt jósoltak a HDZ és az SDP között, és jó eredményt vártak a Haza Mozgalomtól is, amely a HDZ-ből kiábránduló, néha a szélsőjobb felé húzó konzervatívokat megszólító Miroslav Škoro köré szerveződött. A választások illetően kimenetele rendkívül instabil belpolitikai helyzetet és elhúzódó kormányalakítási alkufolyamatot eredményezett volna, mivel az esélyesek már a kampány során kizártak számos lehetőséget. A nagykoalíció ötletét mindkét nagy párt elutasította, de a HDZ a Haza Mozgalommal való együttműködést is elvetette. Végül azonban a HDZ biztos győzelmet aratott, amelynek köszönhetően már július 23-án felállhatott az új kormány.

A régi-új kormányfő, Andrej Plenković számos korábbi miniszterének megadta a bizalmat a folytatáshoz, ami jelzi, hogy a politikai stabilitás és a kontinuitás lesz az alapja annak, hogy megküzdjenek számos kihívással, beleértve a gazdasági és szociális nehézségeket, valamint a negatív demográfiai tendenciákat.

Az elemzés első felében a választások eredményeit abból a nézőpontból értékelem, hogy mi vezetett a HDZ biztos győzelméhez, a folytatásban pedig az új kormány és programja kerül górcső alá.

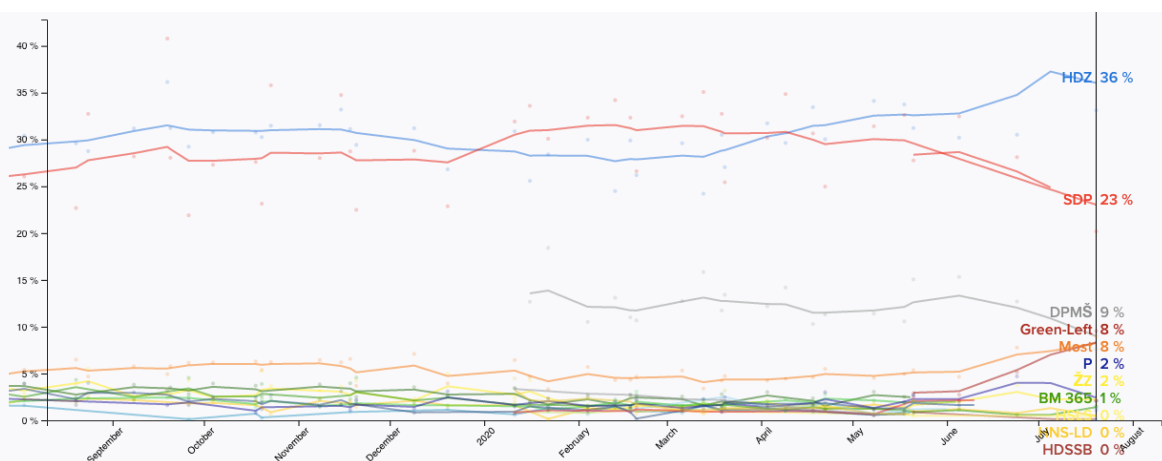
A VÁLASZTÁSOK ELŐZMÉNYE

„ÁLDÁSOS” CSAPÁSOK – TRENDFORDÍTÓ, KRITIKUS HELYZETEK

A koronavírus-járvány jelentős befolyással volt Európa-szerte a kormányon lévő pártok népszerűségére, hiszen a védőintézkedések és mentőcsomagok révén jelentősen növelhették támogatottságukat. Ez a kormányzó HDZ szempontjából kiemelten fontos volt, mivel 2020 elején jelöltjük, Kolinda Grabar-Kitarović egykori államfő elvesztette az elnökválasztást. A Politico Poll of Polls [közvéleménykutatási összesítése](#) alapján a Szociáldemokrata Párt az év elején érte be a HDZ-t, és február közepéig még növelni is tudta az előnyét vele szemben. Február második felétől azonban folyamatosan zsugorodott a különbség, és április közepére el is vesztette az SDP az elsőbbségét, ami a HDZ március közepén kezdődő népszerűség-növekedésének volt köszönhető.

1. ábra.

Poll of Polls horvátországi eredményei (2020. augusztus 10.-i állapot szerint)

HDZ Croatian Democratic Union Hrvatska demokratska zajednica Leadership: Andrej Plenković EP Affiliation: EPP	SDP Social Democratic Party Socijaldemokratska partija Hrvatske Leadership: Davor Bernardić EP Affiliation: S&D	Miroslav Škoro Homeland Movement Domovinski pokret Miroslava Škore Leadership: Miroslav Škoro EP Affiliation: New*
Green-Left Coalition Zeleno-lijeva koalicija Leadership: Collective leadership EP Affiliation: Greens/EFA/GUE/NGL	Most Bridge of Independent Lists Most nezavisnih lista Leadership: Božo Petrov EP Affiliation: New*	Pametno - Intelligently Pametno Leadership: Marijana Puljak EP Affiliation: RE

Forrás: [Politico.eu](https://www.politico.eu)

A járvány elleni védekezés kezdete is március közepére tehető. Az első intézkedéscsomagot március 17-én jelentette be a kormány, amelynek részeként [a járvány miatt dolgozni nem tudó munkavállalók számára](#) fejenként 3.250 kuna (~145.000 ezer forint) támogatást biztosított márciusban. Áprilisban és májusban ezt az összeget 4.000 kunára (~180.000 forintra) növelték. Az intézkedés a munkavállalók 37 százalékát érintette. Emellett a vállalkozások és a pénzügyi szektor likviditásának megőrzésére törekedtek. A korábban felvett kölcsönökre visszafizetési moratóriumot hirdettek. A [turizmus drasztikus visszaesése miatt](#) április elején 164 millió kuna (~7,89 milliárd forint) támogatást jelentett be a kormány, amelyet májusban egy újabb 388 millió kunás (~18,67 milliárd forint) csomag követett, amely hat regionális kompetencia-központot finanszírozott.

A járvány idején alakult [Vállalkozások Hangja](#) elnevezésű egyesület azonban elégtelen találta az intézkedéseket és tüntetéseket szervezett, további támogatásokat és könnyítéseket követelve a szállító, vendéglátó és turisztikai szektorok számára. Noha kezdetben csak az ellenzék reagált a követeléseikre, a kormány [érintett minisztereivel is megkezdődtek az egyeztetések](#).

A kormány előtti kihívások sorát növelte a március 22-i zágrábi földrengés is, ugyanakkor a károk enyhítésére tett lépések ez esetben is lehetőséget adtak arra, hogy a kormánypárt az emberek védelmezőjeként lépjen fel. A sürgősségi intézkedéseken túl a kormány átvállalta a lakhatatlanná vált ingatlanokban lakók bérleti díját. Politikai vitát kavart azonban az újjáépítési terv ügye, mivel arról a kormány végül nem hozott döntést a [parlament feloszlatása előtt](#). Ezt egy kisebb ellenzéki tüntetés kísérte. A HDZ ezt követően döntött egy [1,1 millió kunás \(közel 50 millió forint értékű\) donációról](#) a 'Közösen Zágrábért' kampánynak.

Ilyen körülmények között töltötte be Horvátország első alkalommal az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét, amit Zágráb a kihívások ellenére pozitívan zárhatott le. A járvány hatására a találkozók jelentős részét át kellett helyezni online platformra, de ez nem akadályozta meg a horvát elnökséget abban, hogy (a schengeni övezethez való csatlakozás ügyét leszámítva) megvalósítsa fő [célkitűzéseit](#). A program egyik központi eleme volt a nyugat-balkáni térség uniós csatlakozásának támogatása, amit a járvány okozta kihívások sem tolhattak le a napirendről: [döntés született a Tanácsban](#) Albánia és Észak-Macedónia csatlakozási tárgyalásainak megkezdéséről, Montenegróval pedig sikerült megnyitni [az utolsó tárgyalási fejezetet](#) is. A májusra tervezett zágrábi EU-Nyugat-Balkán csúcstalálkozót is megtartották, még ha nem is személyes részvétellel, illetve a fókusz is inkább a járvány közvetlen hatásaira korlátozódott. Ugyanebben az időszakban sikerült közelebb kerülnie Horvátországnak az eurózónához is: [júliusban Bulgáriával közösen beléphetett az ERM II-be](#). A schengeni övezethez való csatlakozás tekintetében azonban nem tudott eredményt felmutatni.

A hirtelen feltorlódott kihívások és az arra adott gyors válaszok összességében komoly lehetőséget adtak a kormány számára, hogy elfogadottságukat javítsák a lakosság körében.

A VÁLASZTÁSI KAMPÁNYIDŐSZAK

A horvát parlament [2020. május 18-ával döntött a parlament feloszlatásáról](#). A miniszterelnök elmondása szerint a kormány valamennyi feladatát elvégezte, és a járványügyi helyzetet is megfelelőnek találta, hogy megtartsák a választásokat.

A HDZ kampánystratégiája alapvetően két aspektusra fókuszált: egyrészt a [gazdasági helyzet stabilitásának megteremtésének ígéretére](#), a kihívásoknak megfelelő transzformációra (ide értve a bürokrácia csökkentését is), amellyel a támogatóinak kínált versenyképes alternatívát, másrészt igyekezett meggyőzni a konzervatív szavazókat, hogy a [Haza Mozgalom nem nyújt valós alternatívát](#), és hogy minden rájuk leadott szavazat – a konzervatív tábor szétforgácsolódása révén – csak a szociáldemokratáknak kedvez.

A 2019-2020-as elnökválasztás második második legjobban szereplő (az 1. fordulóban harmadik helyre befutó) jobboldali jelöltje, Miroslav Škoro február 29-én alapította meg a Haza Mozgalom nevű pártját (*Domovinski pokret Miroslava Škore*, DPMŠ), amellyel egyértelműen a HDZ-vel szemben kívánt jobboldali alternatívát állítani. Plenković miniszterelnöknek az párton belüli egyik fő kihívása [a mérsékelt és radikálisabb szárny együtt tartása](#) volt a kormányzati ciklus során. Pártelnökké, majd miniszterelnökké válásával a mérsékelt irányzat került vezető helyzetbe, s ezt [a márciusi tisztújítás alkalmával](#) is meg tudta erősíteni a konzervatívabb irányt képviselő Miro Kovačcsal szemben. Ugyanakkor Plenković mindvégig teret hagyott a másik irányzat képviselőinek is annak érdekében, hogy azok ne pártoljanak át más jobboldali tömörüléshez. Ez elsősorban a kisebbségi jogok, a társadalmi értékrend megítélésében, az oktatás- és kultúrpolitikában, és a történelmi kérdések megítélésében nyilvánult meg. Ezzel azonban csak ideig-óráig tudta kielégíteni a radikálisabb szárny igényeit, és többek között a volt kulturális miniszter, Zlatko Hasanbegović is átpártolt Škoro-hoz. A DPMŠ kampányának fókuszában Horvátország kiszolgáltatottságának csökkentése állt. Másrészt [szerbellenes retorikával és jelöltekkel](#) (például. a vukorvári polgármesterrel, Ivan Penavával) igyekezett megnyerni a szélsőjobbhoz közeli szavazókat. A választásokra koalíciós megállapodást kötött számos jobboldali tömörüléssel, mint például a Horvát Szuverenistákkal. A kampány során a jobboldali pártok képviselői az [abortusszal szemben is megnyilatkoztak](#) (Škoro egészen odáig ment, hogy szexuális erőszak esetén is a családdal való konzultációhoz kötötte volna az abortusz lehetőségét), amellyel felháborodást váltottak ki a nőjogi aktivisták körében.

Az SDP május végén mutatta be az Újrakezdés koalíciónak a platformját, amely [„Napirend a kezdetért”](#) elnevezést kapta. A politikai célkitűzések jelentős része az országon belüli egyenlőtlenségek ellensúlyozására helyezte a hangsúlyt, legyen szó jövedelemről (különösen a nyugdíjasokra tekintettel), törvény előtti elbánásról, egészségügyi ellátásról vagy az oktatásról. Davor Bernardić listavezető az elmúlt időszak kiemelt hiányosságai közé sorolta az oktatás és az egészségügyi szektor elmaradó reformját. Az SDP a korrupció elleni fellépés és a versenyképesség javítása

érdekében is kiemelt szerepet szánt a digitális átalakulásnak. A zöld gazdaság erősítésével 100 ezer új munkahelyre tettek ígéretet. A járványügyi helyzet kezelése kapcsán az SDP szerint a kormány nem meg mindent a turizmus védelme érdekében, és megígérték, hogy kormányra kerülésük esetén csökkentik az áfát a turizmusban és a vendéglátóiparban.

A két nagy párt között májusban ismét vita támadt a történelmi események értékelése kapcsán, amelynek középpontjában a horvát parlament által támogatott bleiburgi megemlékezés állt. A rendszerint Ausztriában tartott eseményt sokan – elsősorban a politikai spektrum baloldalán – neonáci felvonulásnak tartják, illetve egy olyan rendezvénynek, ami az usztasa eszmék újjáélesztésére szolgál. A baloldaltól érkező [államfő, Zoran Milanović ezért is határolódott el az azon](#) való részvételtől, helyette a szlovéniai Teznoban tartott megemlékezésen vett részt. A Szábor elnöke, [Gordan Jadronković visszautasította az eseménynek tulajdonított politikai célokat, és egyenesen a volt kommunista rezsim bűnének](#) nevezte a tragédiát. A horvát kormány kritikával illette a szarajevói megemlékezést megszervező Vinko Puljić szarajevói érsek elleni megmozdulásokat is. Plenković kormányfő hangsúlyozta, hogy Horvátország bonyolult történelmi események sorozataként jutott el a mostani állapotáig, és hogy valamennyi korszak áldozatait tisztelni kell. Emellett kiemelte a toleráns társadalom megteremtésének fontosságát. A horvát államalapítás ünnepe kapcsán pedig a dátum módosítása okozott súrlódást, mivel a parlament június 25-ről áthelyezte azt május 30-ra. Ezt a lépést az SDP elnöke csak úgy kommentálta, hogy az [ünnepnapok változnak és a korrupció marad](#).

A szociáldemokrata pártelnök választási kampányában ez utóbbi témakör szintén nagy teret kapott. Bernardić szerint 11 miniszter köszönhette a lemondását az elmúlt időszakban, a főügyész pedig idáig nem tett érdemi lépéseket. A májusban kirobbant korrupciós botrányt is leginkább kirakat-lépésként értékelte, ami más kényes ügyekről (pl. az INA kapcsán hozott döntésekről) igyekszik elterelni a figyelmet. A [knini szélerőmű-park kivitelezéséhez kapcsolódó visszaélések miatt](#) többek között a Knin Királynőjeként is ismert Josipa Mirać közigazgatási miniszteriumi államtitkárt állították elő. A Haza Mozgalom vezetője, Škoro azonban arra is hívta fel a figyelmet, hogy az ügyben érintett vállalat már [Zoran Milanović kormányzása alatt is privilégiumokhoz jutott](#). Škoro az INA-val kapcsolatos lépéseket úgy kommentálta, hogy a [MOL INA-részesedésének kormányzati visszavásárlása](#) helyett az arra szánt forrásokat más energiatermelő területekre (pl. vízenergia) kellene fordítani. A MOL INA-részvényeinek ügye azért kerülhetett ismét a választási kampányok keresztútjába, mert a visszavásárlást megelőző értékbecslést végző befektetési bank, a Lazard – a járvány miatt megkésve – ekkor kezdte el kommunikálni előzetes beszámolójának az eredményeit a kormány felé, de végleges információkat nem hoztak nyilvánosságra. Emiatt ismét előkerültek olyan kérdések, mint a sziszeki finomító bezárása, vagy az a megállapodás, amely alapján az INA a horvátországi finomítók kihagyásával küld olajat a MOL egyes magyarországi és szlovákiai finomítóhoz.

A szociáldemokraták népszerűségi mutatóin azonban a HDZ-kritikus retorika érdemben nem javított. A kormánypárt még a választások előtt képes volt leülni vagy megállapodni több szakszervezettel (pl. tanárok, közalkalmazottak)

és érdekképviselői szervezettel. A baloldal megítélésének [Zoran Milanović nyilatkozata](#) sem tett jót, amelyben a volt pártelnök arra utalt, hogy nem fog részt venni a voksoláson. Noha ezt az elnöki semlegességgel indokolta – ami mellett amúgy gyakorolhatja választói jogait –, olyan következtetések is napvilágot láttak, hogy az államfő azért nem akar szavazni, mert nem talál megfelelő opciót. Az SDP elnöke, [Davor Bernardić](#) azonban csak egy szimbolikus gesztusként értékelte az államfő megnyilvánulását.

A választási kampányidőszakban a kisebb pártok is aktivizálták magukat. A Zöld-Bal Koalíció különösen hangosan tiltakozott a zágrábi földrengés rendezésének elhúzódása miatt. A Híd – A függetlenek listája tárgyalta a DPMŠ-sel kötendő koalícióról, de kompromisszum hiányában erre nem került sor. A pártelnök Božo Petrov sérelmezte, hogy Škoro összeállt a korrupciós ügyeiről híres zágrábi polgármesterrel, miközben ők továbbra is a korrupció-ellenes kampánnyal próbáltak versenyben maradni. Több volt Híd-képviselő azonban átpártolt az új jobboldali mozgalomhoz. A Híd a boszniai horvátok szavazataiért is harcra szállt, akik döntően a HDZ szavazótáborát képezik, de a HDZ boszniai pártjához kötődő visszaélések miatt sokan keresnek ott is alternatívát, ezért egy parlamenten kívüli párttal, a Horvát Republikánus Párttal lépett szövetségre.

A VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYE

A választásra jogosultak 46,9 százaléka vett részt a szavazáson, ami 2000 óta a legalacsonyabb részvételi arány. Ennek oka lehetett részben a járványügyi helyzet, az alternatív szavazási módok hiánya, de nagy valószínűséggel a politikai elitből való kiábrándultság is (különösen a fiatalok körében), amit jól tükröz az évek óta tartó nagymértékű kivándorlás az országból.

A [2019 végén és 2020 legelején megtartott elnökválasztáson](#) a baloldali szociáldemokrata jelölt sikeresen mozgósította a szavazóit, különösen a második fordulóban. Ugyanez a lendület elmaradt a július eleji voksoláson, amelynek az egyértelmű győztese a kormányzó HDZ lett. A 2016 óta kormányon lévő jobboldali párt 151-ből 66 mandátumot tudott megszerezni, öttel növelve a parlamenti helyeinek a számát. A Szociáldemokrata Párt vezetésével induló Újrakezdés koalíció ezzel szemben jelentős mértékben veszített a támogatottságából, noha számos közvéleménykutatás ([Promocija plus](#), [IPSOS](#)) szoros versenyt jósolt a két oldal között. A szavazók mindössze 24,87 százaléka tette a jelöltje mellé a voksát, és így csak 41 képviselővel lesznek csak jelen a törvényhozásban.

Az 1. számú táblázat összesíti a főbb változásokat a politikai erőviszonyokban. Amíg 2016-ban az SDP 11-ből még négy körzetben szerzett többséget, 2020-ban már csak kettőben. A VIII. számú körzetben 2020-ban a regionális párttal, az Isztriai Demokratikus Közgyűléssel (*Istarski demokratski sabor*, IDS) együtt indultak, és ennek köszönhető, hogy 44,53 százalékot értek el. 2016-ban külön-külön indult az SDP és az IDS, és együttesen, több mint 58 százalékot szereztek (az IDS egyedül 22,79 százalékot), ami jól jelzi, hogy ezen a területen is jelentősen visszaesett a

baloldal támogatottsága. A szociáldemokraták a hagyományosan rájuk szavazó fővárosiak többségét is elvesztették, a többi körzetben pedig még tovább növelte az előnyét a HDZ.

Pedig az [elnökválasztások eredménye](#) arra engedett következtetni, hogy a HDZ-nek nem lesz könnyű kormányon maradnia. Az államfőválasztás első fordulójában ugyanis konzervatív szavazatok 24,45 százalékát a volt énekes Miroslav Škoronak szerezte meg. A Haza Mozgalom koalíciós partnereivel elsőre 10,89 százalékos támogatottságot ért el, így a harmadik legnagyobb erőként 16 mandátummal került be a parlamentbe, de olyan áttörést nem sikerült elérnie, mint az elnökválasztáson.

A Híd elvesztette korábbi királycsináló harmadik pozícióját. Minden választókörzetben gyengültek, kivéve a határon túli horvátok körében.

A politikai spektrum baloldalán meglepő eredményt ért el a 'Képesek vagyunk rá! – Politikai platform' (*Možemo! – politička platforma*) elnevezésű tömörülés, amely a fenntartható fejlődés és a szociális kérdések felkarolásának köszönhetően szerepelt jól. A Párt 2019-ben az európai parlamenti választások előtt alakult, és a 2020-as választásokon már majdnem elérte a hét százalékos támogatottságot. A legkiemelkedőbb eredményt azonban Zágrábban érték el, amelyhez hozzájárult a párt zágrábi háttere és a földrengés utáni kampánya. A párthoz több volt szociáldemokrata politikus is csatlakozott. A szélsőbal irányzatot képviselő Élő Fal (*Živi zid*) azonban teljesen lekerült a politikai palettáról, miközben 2016-ban még nyolc körzetben érték el öt százalék feletti eredményt.

1. táblázat.

A 2016. és a 2020. évi parlamenti választás eredményeinek összehasonlítása

Választókörzet	HDZ és koalíciója		SDP és koalíciója		DPMŠ és koalíciója		Híd - Függetlenek Listája		Možemo!	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020	2016	2020	2016	2020
I.	31,63	28,32	39,36	22,27		8,97	10,41	8,13		21,1
II.	35,54	34,29	35,22	24,58		13,5	8,61	7,91		5,54
III.	24,7	29,48	52,56	36,67		6,23	5,92			
IV.	38,26	44,03	29,59	22,48		16,56	8,45			
V.	47,11	47,81	25,22	19,22		19,79	9,5	5,78		
VI.	35,08	37,86	34,55	24,23		11,03	9,27	6,99		9,48
VII.	35,14	35,91	35,48	24,52		9,49	9,11	6,82		10,5
VIII.	20,01	22,51	35,75	44,53			6,48	5,82		8,49
IX.	49,61	47,46	24,06	17,19		11,91	12,72	10,05		
X.	43,53	40,86	27,33	20,46		10,28	16,62	12,05		
XI.	62,72	63,02					3,13	11,05		

Forrás: izbori.hr

A választási körzetek elhelyezkedését az 1. számú térkép illusztrálja. A XI. választókörzet a határon túli horvátokat fedi le.

2. ábra.
Horvát választási körzetek

Forrás: [Wikimedia](#)

GYORSKORMÁNYALKÍTÁS ÉS AZ ELSŐ INTÉZKEDÉSEK

A HDZ jó választási szereplésének köszönhetően nem volt rászorulva, hogy koalíciós tárgyalásokba bonyolódjon a Haza Mozgalommal. Helyette a nemzeti kisebbségek képviselőivel és két kisebb párttal (a Horvát Néppárttal és a Reformistákkal) egyezett meg, így a Szábor tagjai előtt [Plenković már július 23-án ismertette is a leendő kormány programját](#), amelynek középpontjában Horvátország gazdasági és szociális biztonsága állt. A demográfiai helyzet romlásának megállítása mellett a jobb megélhetési lehetőségek megteremtésére, illetve az ország kiszolgáltatottságának (mezőgazdaság, energia) csökkentésére tett nagy hangsúlyt a kormányfő.

Emellett számos területen harangozott be reformokat (oktatás, egészségügy modernizációja), illetve megélhetést javító (pl. átlagos nettó jövedelem 7600, a minimális nettó bér 4250 kunára növelése, nyugdíjak 10 százalékos emelése, adóterhek csökkentése) és munkaerőpiacot erősítő lépéseket (fiatalok vállalkozásainak segítése, 100 ezer új munkahely teremtése). A demográfiai kihívások ellensúlyozására kilátásba helyezték a családtámogatási rendszer fejlesztését és a gyermekvállalást ösztönző intézkedések bevezetését.

Az ország kiszolgáltatottságának csökkentésében kiemelt szerepet szánnak a mezőgazdasági szektornak, amelynek termelését 30 százalékkal kívánják növelni, s ezzel párhuzamosan kiemelt szerephez jut a vidékfejlesztés is. Szintén az önellátás erősítését célozzák majd az energiapolitikai lépések is, a turizmus fejlesztésében pedig a fenntartható megoldások irányába mozdulnának el. A kormányfő kiemelte, hogy a következő években 22 milliárd euró forrásra számítanak az EU-tól: 12,7 milliárdra a 2021-27-es többéves pénzügyi keretből, és 9,4 milliárdra a Következő Generáció elnevezésű gazdasági helyreállítást célzó programból.

Szintén a megreformálandó területek közé sorolta az államigazgatást, ahol az e-közigazgatás fejlesztése mellett a humán erőforrást is racionalizálnák. Ez a törekvés elsőként a minisztériumok számának (20-ról 16-ra) csökkentésében nyilvánult meg. A 16-ból 13 élére a korábbi kabinetjéből nevezett ki tárcavezetőket, ami arra utalhat, hogy a kormányfő nem kívánta teljesen felforgatni az állami adminisztrációt, illetve politikai folytonosságot és stabilitást akar fenntartani.

A kabinetben helyett kapott a szerb kisebbség képviselője is, Boris Milošević, aki szociális ügyekért és emberi jogokért felelős miniszterelnök-helyettesi pozícióba került. A kormányprogramban pedig egy a nemzeti kisebbségek helyzetének és megélhetésének javítására vonatkozó operatív program előkészítése is helyet kapott. Nem sokkal a kormány megalakulása után került sor a [Vihar hadművelet évfordulójára, amelyhez ezúttal Boris Milošević is csatlakozott](#), vegyes érzelmeket kiváltva ezzel a szerb döntéshozókból is.

Az újonnan felállt parlament első döntései között volt a zágrábi földrengés után újjáépítésről szóló törvény elfogadásának elindítása. Az ellenzéki pártok azonban annak mind a tervezési, mind a költségvetési oldalát megkérdőjelezték. Emellett a közigazgatási reform témájának előtérbe kerülése (öt régió bevezetésének felvetése) kavart belpolitikai vitákat.

Mindeközben a koronavírus-járvány új erőre kapott az országban. A turisztikai szezon májusi fokozatos megnyitásának következtében június közepétől megnőtt a fertőzöttek száma, de annak mértéke augusztustól egyre aggasztóbbá vált, különösen Dalmáciában és a fővárosban. Emiatt a maszkviselés szabályait ismét szigorították, illetve a nagyobb létszámú összejöveteleket is korlátozták. Ugyanakkor az új kormány láthatóan óvakodik az ismételt lezárásoktól (például az iskolák esetében), illetve azok gazdasági hatásaitól. A [miniszterelnök megerősítette](#), hogy folytatni fogják a kiszolgáltatott helyzetben lévő vállalkozásoknak és foglalkoztatotti csoportoknak a támogatását, ami 2020-ban megközelítőleg 800 millió kunába kerül a költségvetésnek.

A Nemzeti Járványügyi Reagáló Csoport döntéseinek alkotmányosságáról azonban újabb vita bontakozott ki. Az [Alkotmánybíróság](#) zárt ülésen tárgyalta meg azokat, és végül három bíró ellenvéleménye mellett alkotmányosnak találta a testület döntéseinek döntő részét. Az államfő is megkérdőjelezte a Nemzeti Járványügyi Reagáló Csoport alkotmányos működését. A politikai viták lehangosabb szereplőivé így az államfő és a miniszterelnök váltak. Miközben az államfő rendszeresen kritizálja a kormány lépéseit, addig legutóbb a kormányfő a [járványellenes tüntetések bíztatásával vádolta meg Milanovićot](#), illetve azokat az alkotmánybírókat, akik szerint nem alkotmányosan járt el a nemzeti anti-COVID-19 csoport. Utóbbit a kormány tavasszal ruházta fel széleskörű döntési jogosítványokkal a rendkívüli állapot kihirdetése helyett, ami az államfő jogkörét bővítette volna.

A KORMÁNY MŰKÖDÉSÉNEK KILÁTÁSAI

A szűk többsége ellenére az új HDZ-kormánynek nem igazán lesz érdemi kihívója a közeljövőben, így viszonylag stabil kormányzásra rendezkedhet be. A [Crobarometer felmérés szerint](#) a választások után a Haza Mozgalom és a Szociáldemokrata Párt népszerűsége is csökkent: az előbbi mindössze 16,4 százalékos támogatottsággal bír, míg az utóbbi az ötödik helyre (6,1%) szorult vissza a pártok sorában, a Možemo! és a Híd mögé. A [Szociáldemokrata Párt elnöke rögtön lemondott a választások után](#), így a pártnak új vezetést és új irányt kell találnia annak érdekében, hogy elkerülje a további népszerűségvesztést.

A járványhelyzet ismételt romlása egyszerre jelent majd kihívást és lehetőséget a kormány számára. A kormány programjának bejelentésekor 10 százalékos gazdasági visszaeséssel számoltak, amelynek fő oka a turisztikai szezon jelentős részének kiesése. A turizmus jellemzően [25 százalékkal járul hozzá a gazdaság teljesítményéhez](#). A járvány további elhúzódása komoly károkat okozhat a horvát költségvetésnek, különösen, ha a kormány be akarja vezetni a korábban beígért adócsökkentéseket, és növelni kívánja jövedelmeket. A másik oldalon a járvány a döntéshozatal további centralizációjához vezethet, amellyel megnőhet a kormány mozgásteret.

A jobboldali politikai elemek közül előreláthatólag tovább erősödik majd a konzervatívabb társadalompolitika szerepe, illetve az egyházzal való együttműködés. A párton belül továbbra is a kormányfő lesz a mérsékelt irányvonal fő képviselője, míg a szélesebb szavazótábor fenntartása érdekében lesznek olyan szereplők a HDZ-n belül (például a parlament elnöke, Gordan Jandroković), akik a párt konzervatívabb hangját fogják képviselni. A Haza Mozgalom (s a Híd további) gyengülése ugyanis ismét lehetőséget teremthet a HDZ-nek a jobboldal egyesítésére.

A külpolitikában a szerbekkel való megbékélés – részben Németország nyomására – újabb lökést kaphat, ami előmozdíthatja a Szerbiával való jobb viszonyt, ami a szomszédos ország uniós integrációjára is pozitívan hathat. Bosznia-Hercegovina tekintetében továbbra is meghatározó lesz a boszniai horvátokkal való viszony, és az ő érdekeiknek a védelme, aminek [a horvát miniszterelnök hangot](#)

[is adott Mostarban](#), ahol 12 év után választhatnak újra városvezetést. A horvát-szlovén tengeri határvita tekintetében nehezen várható érdemi áttörés: Janez Janša kormányra kerülésével egy kevésbé kompromisszumképes fél képviseli majd Szlovéniát, és az új horvát parlament részéről sem várhatunk nagyobb rugalmasságot.

A visegrádi országokkal való együttműködés megmarad, de nem várható olyan politikai közösség, mint a Janša-vezette Szlovéniával. Magyarországgal továbbra is vitákhoz vezethet majd a MOL INA-részesedésének a visszavásárlása, amennyiben az a politikai napirend részévé válik. Ennek esélyeit növelheti a [horvát kormány korrupció-elleni küzdelmének erősödése](#).